

Op vrijdag 13 oktober 2023 vindt het jaarlijkse symposium van de Academische Werkplaats De-Institutionalisering (AWDI) plaats in Museum dr. Guislain in Gent, startend om 9.30u.

Napraten doen we met een receptie in het museumcafé.

Met de Academische Werkplaats De-Institutionalisering beogen we met een sociaal-ruimtelijk perspectief de-institutionalisering pro-actief te realiseren. In die geest is het bestrijden van een instellingscultuur cruciaal, omdat die autonomie en aspiraties aan banden legt, en daarmee ook de zoektocht om mensenrechten substantieel te realiseren. Op dit symposium werkt de Academische Werkplaats De-institutionalisering door op de vraag hoe we de autonomie en woonaspiraties van burgers met zorgvragen centraal kunnen stellen bij het zoeken naar en creëren van een diversiteit van kwaliteitsvolle woon-zorg-omgevingen.

Het programma vangt aan met een plenair deel, waarin we terugkijken op de werven waar de Academische Werkplaats in het eerste werkingsjaar op doorpakte. Aansluitend zijn er drie parallele sessies voor de middag, en evenveel na de lunchpauze. Daarbij ligt de focus op de verhouding tussen de-institutionalisering en kwesties als autonomie, woonaspiraties en handelingsvrijheid. In elk van de sessies wordt ruimte gemaakt voor dialoog en reflectie over innovatieve praktijken tussen burgers met een handicap, professionals en organisaties, architecten en stedenbouwkundigen, en beleidsmakers.

Het volledige programma vindt u hieronder en de inschrijvingslink is [HIER](#) beschikbaar.

- 9.30 **VERWELKOMING**
Prof. Rudi Roose (Vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek, UGent)
Kurt Asselman (kabinet Welzijn, Volksgezondheid en Gezin)
- 09.45 **AUTONOMIE, WOONASPIRATIES EN HANDELINGSVRIJHEID**
Prof. Griet Roets (Vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek, UGent)
- 10.15 -10.45
KOFFIE PAUZE
- 10.45 **PARALLELE SESSIES**
- DE-INSTITUTIONALISERING, DE WOONORDE EN WOONZORGTRAJECTEN
- DE-INSTITUTIONALISERING, INNOVATIEVE ZORGARCHITECTUUR EN WOONASPIRATIES
- DE-INSTITUTIONALISERING VAN VOORSTRUCTURERING IN DE ZORG
- 12.30 -13.15
MIDDAGPAUZE
- 13.15 **PARALLELE SESSIES**
- DE-INSTITUTIONALISERING EN WOONASPIRATIES TIJDENS VERHUISBEWEGINGEN
- DE-INSTITUTIONALISERING, KWALITEITZORG EN ORGANISATIEBELEID
- DE-INSTITUTIONALISERING EN VEILIGHEID
- 15.00 -15.15
KOFFIE PAUZE
- 15.15 **VAN INSTELLINGSCULTUUR NAAR WOONZORGCULTUUR**
Bart Marius (Museum Dr. Guislain), Simon Allemeersch (UGent), Tom de Bois
(Fioretti, PC Guislain)
- 16.00 **EEN VERBINDING TUSSEN VERLEDEN, HEDEN EN TOEKOMST**
James Van Casteren (Leidend Ambtenaar VAPH)
- 16.15 **EEN ARCHITECTURALE EN STEDENBOUWKUNDIGE BRIL**
Stijn De Vleeschouwer (Team Vlaams Bouwmeester)
- 16.30 -18.00
NAPRATEN IN MUSEUMCAFE

6 SESSIES

1. DE-INSTITUTIONALISERING, DE WOONORDE EN WOONZORGTRAJECTEN

Een actieve verknoping van woon-welzijnsbeleid is noodzakelijk als hefboom in de-institutionalisering. Niettemin spelen het woon- en zorgbeleid in Vlaanderen gebrekkig op elkaar in. Enerzijds vergt dit een zorgbeleid waarin burgers met een handicap niet als objecten van zorg benaderd worden, maar als mensen met woonaspiraties en autonomie in de vraag waar, hoe, met wie je (samen) woont. Aan die keuzevrijheid poogt de persoonsvolgende financiering bij te dragen. Maar onder meer het gebruik van een vouchersysteem en de scheiding van woon- en leefkosten plaatst deze keuze opnieuw onder druk. Anderzijds zit het woonbeleid in Vlaanderen vervat in een woonorde: er wordt dominant ingezet op woningbezit, de sociale woningen zijn residueel in het woonbeleid, en op de private huurmarkt is er een gebrek aan betaalbare en kwaliteitsvolle woningen in omgevingen met sociaal-ruimtelijk kapitaal. In de workshop wordt dit woonzorgvraagstuk bekeken op basis van concrete woonzorgtrajecten van burgers met een handicap.

Nadia Haddad, Katrijn Ruts (GRIP), Gerd De Keyser (Agentschap Wonen, -to be confirmed), Simon Allemeersch (UGent). Moderatie: Griet Roets (UGent)

2. DE-INSTITUTIONALISERING, INNOVATIEVE ZORGARCHITECTUUR EN WOONASPIRATIES

Een geïntegreerde benadering van het zorgconcept en het architecturale concept geldt als één van de voorwaarden om te komen tot een kwalitatief project voor bewoners en zorgprofessionals, zorgverleners en het bredere netwerk van de betrokkenen. Infrastructuur en architectuur die aangestuurd worden door een heldere visie op zorg en wonen kunnen van grote betekenis zijn in het proces van de-institutionaliseren. Dat kan bijvoorbeeld gaan over een visie op een woonzorgomgeving waar 'kleinschaligheid in de grootschaligheid' en huiselijkheid primeren; en om de ambitie een werkklimaat te creëren waarbinnen een grotere kennis over de bewoners en hun netwerk en een sterkere betrokkenheid bij de algemene werking tot stand komt. Twee organisaties die een traject liepen om een uitgepuurd zorgconcept, met woonaspiraties als een belangrijke pijlers, te verbinden met innovatieve zorginfrastructuur en architectuur reflecteren op hun proces. Daarbij wordt onder meer stilgestaan bij het belang van 'institutioneel opdrachtgeverschap' en hefbomen die besloten kunnen liggen in sociaal-ruimtelijk actie onderzoek en initiatieven van Team Vlaams Bouwmeester zoals 'pilotprojecten zorg' en 'open oproep'.

Githa Praet (Zorgband Leie-Schelde en WZC Lemberge), Kristof Claeys (WZC Korenbloem) en Stijn De Vleeschouwer (Team Vlaams Bouwmeester, Pilotprojecten Zorg). Moderatie: Els Vervloesem (KULeuven) en Toon Benoot (UGent)

3. DE-INSTITUTIONALISERING VAN VOORSTRUCTURERING IN DE ZORG

Hedendaagse zorgpraktijken zijn vaak gebaseerd op historisch ingeslepen, voor-gestructureerde logica's die het systeem van de zorg impliciet aansturen. De focus ligt op het bijsturen van "probleemgedrag" van zorgvragers nog vooraleer de interventie plaats grijpt, om hen weer in de samenleving in te passen. De-institutionaliseren houdt een sociale pedagogiek in: hoe kunnen we omstandigheden creëren zodat zorgvragers betekenis kunnen geven aan de interventies en initiatief genomen kan worden om ons het samen leven altijd opnieuw te verbeelden?

Karel De Vos (Eduacademie) en Malika Mansouri (Cidar), Matthias Remmery en Lore Dewanckel (UGent). Moderatie: Rudi Roose (UGent)

4. DE-INSTITUTIONALISERING EN WOONASPIRATIES TIJDENS VERHUISBEWEGINGEN

Het realiseren van een kwaliteitsvolle woonzorgomgeving voor personen met een handicap vraagt om het verknopen van wonen, zorg en welzijn. Dat is een hele uitdaging, waar heel wat zorgaanbieders proces rond maken in het (her)ontwikkelen van woon- en zorgomgevingen. Bijvoorbeeld wanneer verouderd patrimonium wordt vervangen door nieuwbouwprojecten waarbij aandacht gaat naar het scheppen van meer mogelijkheden voor bewoners, hun netwerk en professionals. In die context is het essentieel om de vraag te stellen hoe visie te ontwikkelen en om te gaan met de dynamieken die bij een verhuisbeweging spelen en welke de woonaspiraties zijn van de personen die er reeds lange tijd wonen en van toekomstige bewoners.

Soetkin Roskam en Piet Loeckx (Kompas), Bert De Baere en Tim Bruylant (Voluit) en Tineke Schiettecat (HoGent). Moderatie: Toon Benoot (UGent)

5. DE-INSTITUTIONALISERING, KWALITEITZORG EN ORGANISATIEBELEID

Om de vinger aan de pols te houden bij processen van de-institutionalisering, ontwikkelen overheden vaak actief tools om de kwaliteitszorg (in voorzieningen maar ook daarbuiten) te faciliteren en monitoren. Recent werden zowel tools ontwikkeld in het kader van het Europese UNIC-project (met een focus op persoonsgerichte financiering), als in de ontwikkeling en implementatie van de inclusietoets. De-institutionalisering vereist gedegen kwaliteitszorg, waarbij organisaties een verantwoordingsbeleid ontwikkelen naar de overheid toe, maar ook naar de vraag om mensenrechten te realiseren van zorgvragers. In deze sessie gaan we in op de mogelijkheden van deze tools: hoe kunnen organisaties hierbij voorbijgaan aan de blinde vlekken die monitoringstools mogelijk creëren, en capaciteit opbouwen in het substantieel realiseren van mensenrechten?

Bert Morrens (VAPH), Vanessa Dermout (UNIE-K), Matthias Remmery (UGent), Claudia Claes (HoGent, -to be confirmed). Moderatie: Griet Roets (UGent)

6. DE-INSTITUTIONALISERING EN VEILIGHEID

De-institutionalisering verwijst ook naar het herdenken van geïnstitutionaliseerde logica's. Eén van deze logica's betreft het veiligheidsdenken. We leven in een tijd en maatschappij waarin risico's (steeds meer) vermeden moeten worden. Ook in de hulpverlening viert een veiligheidslogica. Deze logica, ook getypeerd door een beheersingsdenken en -cultuur, krijgt vorm via verschillende circuits, systemen, procedures en gebruiken. Het (trachten te) vermijden van risico's en onveiligheid dreigt daarbij te resulteren in onzekerheid en angst; een angstige professional, een angstige opvoeder, een angstige ouder, ... De vraag is dan ook hoe we deze logica van veiligheid kunnen herdenken.

Jean-Luc Kabergs (CIDAR), Sabine Bourgeois (Oranjehuis), en Peter Nooteboom (Grienta), Delphine Levrouw (Agentschap Opgroeien en UGent), Jan Naert, Dries Cautreels, Stijn Vandevelde (UGent). Moderatie: Rudi Roose (UGent)